

Akadeemik Hans-Voldemar Trass

2.05.1928–14.02.2017

Hans-Voldemar Trass sündis 2. mail 1928. aastal Tallinnas. Lapsepõlvest Nõmmel ja Pääskülas – Harku metsades, rabades, jõeäärsetel, Glehni pargis – pärines tema varajane huvi loodusvaatluste vastu ning pärast Nõmme Gümnaasiumi lõpetamist 1947. aastal asus ta Tartu Ülikoolis bioloogiat õppima, spetsialiseerumisega botaanikale. Ülikoolidiplomile 1952. aastal järgnes samas aspirantuur ja kandidaadiväitekirja kaitsmine 1955. aastal teemal “Lääne-Eesti madalsoode floora ja taimkate”. Doktoriväitekirja teemal “Eesti lihhenofloora analüüs” kaitses H.-V. Trass 1969. aastal V. Komarovi nimelise Botaanika Instituudi juures Leningradis.

Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks valiti Hans-Voldemar Trass 1975. aastal.

1955. aastal algas H.-V. Trassi töö Tartu Ülikooli taimesüsteematika ja geobotaanika kateedri (hilisem nimetus botaanika ja ökoloogia instituut) õppejõuna. Aastatel 1956–1991 oli ta instituudi juhataja ning kuni emeriteerumiseni 1994 samas kateedris erakorraline professor. H.-V. Trassi teadusuuringud on käsitlenud üldbotaanikat, geobotaanikat, taimeökoloogiat, taimegeograafiat, lihhenoloogiat ja bioloogiat ajalugu. Ta juhendas kümneid diplom- ja kandidaaditöid, välipraktikaid ja ekspeditsioone, luges loenguid ja lühikursusi paljudes välismaa ülikoolides.

Hans-Voldemar Trass oli aktiivselt tegev loodus- ja keskkonnakaitse probleemide tõstatamisel Eestis. 1968. aastal lõi ta lihhenoindikatsioonilise meetodi õhukeskkonna saastatusastme määramiseks ning 1999. aastal meetodi põlismetsade seisundi määramiseks. 1976. aastal koostas ta maailma esimese täieliku ülevaate taimkatteteaduse ajaloost ja arengusuundadest. Ta oli kahel korral (1964–1973 ja 1985–1991) Eesti Loodusuurijate Seltsi president, aastast 1991 aupresident. H.-V. Trassi publikatsioonide arv küünib kuuesajani.

1996. aastal sai Hans-Voldemar Trass riigi teaduspreemia pikaajalise tulemusliku teadustöö eest lihhenoloogia vallas, 1997 valiti ta Venemaa Loodusteaduste Akadeemia välisliikmeks.

1998. aastal autasustati Hans-Voldemar Trassi Valgetähe III klassi teenetemärgiga ja aastast 2006 oli ta Tartu linna aukodanik ja Tartu Suurtähe kavaler.

Pärinedes kultuurilembesest suguvõsast olid akadeemik Trassile südamelähedased ka muusika, kirjandus ja poeesia. Ta oskas ühendada teadust ja kunsti, rõhutas, et loodusteadus, looduskaitse ja kultuur on väga lähedased nähtused. Särava ja mitmekülgse isiksusena avaldas ta rohkesti teatriarvustusi, publitsistikat ning reisikirju, kirjutas luuletusi.